

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 145g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 220 alin. (3) și 1404 alin. (5) din Codul civil

CHIȘINĂU

10 octombrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABEBEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 2 august 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 10 octombrie 2019 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 220 alin. (3) și 1404 alin. (5) din Codul civil, ridicată de dl Nicolae Urîtu, în dosarul nr. 2-6905/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 2 august 2019 de către dl judecător Dan Sîrbu, de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cererea de chemare în judecată depusă de dl Nicolae Urîtu împotriva B.C. „Eximbank” S.A., prin care s-a solicitat apărarea dreptului la muncă, obligarea B.C. „Eximbank” S.A. să calculeze și să achite onorariul, declararea nulității actului juridic civil și repararea prejudiciului produs.

4. În ședință de judecată, dl Nicolae Urîtu a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor articolelor 220 alin. (3) și 1404 alin. (5) din Codul civil, care reglementează nulitatea actului juridic civil care contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri și răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere.

5. Prin încheierea din 18 iulie 2019, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea unei sesizări la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, până la modificarea acestuia prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, au fost următoarele:

Articolul 220 Nulitatea actului juridic ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri

„(1) Actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel.

(2) Actul juridic sau clauza care contravin ordinii publice sau bunelor moravuri sunt nule.

(3) Nulitatea clauzei nu atrage nulitatea întregului act juridic dacă se poate presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa clauzei declarate nulă.”

Articolul 1404 Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere

„(1) Prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave.

(2) Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin.(1).

(3) Obligația de reparare a prejudiciului nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție ori din culpă gravă, să înlătore prejudiciul prin mijloace legale.

(4) În cazul în care o autoritate publică are o obligație impusă de un act adoptat în scopul protecției contra riscului de producere a unui anumit fel de prejudiciu, ea răspunde pentru prejudiciul de acest fel cauzat sau nepreîntâmpinat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului când autoritatea publică demonstrează că a dat dovadă de diligență rezonabilă în executarea obligației.

(5) Autoritatea publică nu răspunde pentru prejudiciul cauzat prin adoptarea unui act normativ sau omisiunea de a-l adopta, sau prin omisiunea de a pune în aplicare o lege.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Cu privire la neconstituționalitatea articolului 220 alin. (3) din Codul civil, care reglementează nulitatea actului juridic ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri, autorul excepției pretinde că constatarea nulității unei clauze din actul juridic civil în lipsa anulării întregului act conduce la încălcarea demnității și a liberei dezvoltări a personalității umane, a drepturilor și a libertăților omului, precum și a principiului echității dreptului. Mai mult, autorul excepției susține că dispozițiile articolului 220 alin. (3) stabilesc o inegalitate între părțile actului juridic civil, în sensul în care o parte poate pretinde nulitatea unei clauze din actul juridic civil, pe când cealaltă parte este lipsită de acest drept.

9. Cu privire la neconstituționalitatea articolului 1404 alin. (5) din Codul civil, care reglementează răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere, autorul excepției susține că această normă lipsește de eficiență drepturile și libertățile garantate prin Constituție. Autorul excepției invocă faptul că unul din principiile dreptului este ca legea să servească în folosul cetățenilor. Totuși, acest principiu este neglijat în cazul dispozițiilor articolului 1404 alin. (5), pentru că ele nu oferă niciun remediu pentru repararea prejudiciului cauzat prin adoptarea unui act normativ sau omisiunea de a-l adopta, sau prin omisiunea de a pune în aplicare o lege. În opinia autorului excepției, acest fapt probează neconstituționalitatea normei și încălcarea principiului legalității de către legislator.

10. Așadar, având în vedere cele menționate *supra*, autorul excepției consideră că dispozițiile articolelor 220 alin. (3) și 1404 alin. (5) din Codul civil încalcă articolele 1 alin. (3), 4, 7, 9, 15, 16, 20, 23, 34, 43, 55, 72, 76, 119 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl Nicolae Urîtu, în dosarul nr. 2-6905/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 220 alin. (3) și 1404 alin. (5) din Codul civil, care reglementează nulitatea actului juridic civil ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri și răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere.

15. Curtea constată că, deși sunt invocate mai multe prevederi constituționale, în realitate autorul acesteia are în vedere încălcarea articolului 16, care garantează principiul egalității, a articolului 20, care garantează dreptul la un proces echitabil, și a articolului 23, care garantează posibilitatea fiecărei persoane de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

16. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a articolului 220 alin. (3) din Codul civil, care reglementează nulitatea absolută a actului juridic civil ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri, Curtea menționează că, în jurisprudența sa anterioară în care a analizat constituționalitatea unor dispoziții referitoare la instituția nulității absolute din Codul civil, ea a menționat că, în unele situații determinate de considerente precum consolidarea legalității și a ordinii de drept legea îi impune instanței de judecată un rol activ în garantarea respectării acestora. În special, aceste situații vizează cazurile care implică încălcarea dispozițiilor imperative ale legii (inclusiv ale Constituției) (a se vedea, în acest sens, DCC nr. 143 din 22 noiembrie 2018, § 21).

17. În prezenta cauză, Curtea reține că articolul 220 alin. (3) din Codul civil se referă la o nulitate parțială, or, nulitatea unei clauze nu afectează valabilitatea întregului act juridic, dacă se presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa clauzei nule. Curtea menționează că această prevedere se referă la posibilitatea continuării existenței actului juridic civil, în cazurile în care se constată că nulitatea clauzei nu afectează valabilitatea actului în întregul său. Curtea observă că decizia privind nulitatea clauzei, dar și posibilitatea menținerii întregului act juridic reprezintă obiectul unei aprecieri obiective și nu depinde de voința uneia din părți, așa cum a afirmat autorul excepției. Mai mult, nicio prevedere din lege nu îi recunoaște vreunei părți un drept discreționar de a cere nulitatea clauzei, părțile bucurându-se de drepturi egale. Așadar, Curtea conchide că sesizarea referitor la pretinsa neconstituționalitate a articolului 220 alin. (3) din Codul civil este nefondată.

18. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a articolului 1404 alineatul (5) din Codul civil, Curtea reamintește că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește în primul rând situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar, acest instrument riscă să devină unul simulat, o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 32 din 29 martie 2018, §§ 24–25; DCC nr. 83 din 6 septembrie 2017, §§ 21–22; DCC nr. 56 din 27 iunie 2017, §§ 24–25).

19. Aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză, unde eventuala admitere a acestui capăt de sesizare nu ar avea niciun efect asupra cauzei în care a fost ridicată, neproducând nicio consecință.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a articolelor 220 alineatul (3) și 1404 alineatul (5) din Codul civil, ridicată de dl Nicolae Urîtu, în dosarul nr. 2-6905/2019, aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 10 octombrie 2019
DCC nr. 110
Dosarul nr. 145g/2019